

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.“

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in e. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 1.

Ljubljana, 1. prosinca 1890.

XXX. leto.

Vsebina: „Učiteljski Tovariš“ (Program.) — Fr. Levec: S katerimi prilogami je učiteljem na Kranjskem oprémljati prošnje? — A. Žumer: (Katehetski zakon.) — Janja: Koleginjam. — Jakob Dimnik: Kranjsko učiteljstvo v „Matici Slovenski“. — Dopisi: Iz Št. Jerneja. — Z Iga. — Iz Postojine. — Iz Kamnika. — Književnost. — Zahvala. — Gospodom sotrudnikom „Učiteljskega Tovariša.“ — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

„Učiteljski Tovariš“

čestitim svojim podpornikom in prijateljem.

Pri vsakem narodu, najsi zavzema v svojem teženji in mišljenji gledé omike višje ali nižje stališče od nas, opazujemo gibanje in kretanje po posebnih, dotičnemu narodu prirojenih svojstvih in potih. V tem postopanju so si narodje različni; a pri vsi tej različnosti razumnik kmalu spozna, da so si v jedni nameri vender vsi narodje jednaki. Kakor svetla zvezda se povsod blišči v narodnem gibanji skrb za mladino, za bodočnost narodovo. Le v pravo vzgojo in izomiko mladine svoje stavi vsak narod svoje nade. Ker je pa glavni vzgojni činitelj šola, umevno je, da je zanimanje za šolstvo mednarodno in sicer tem večje, čim više stoji narod. S ponosom smemo trditi, da v tem gibanji tudi naš narod slovenski ni zaostal za drugimi. Kje smo bili pred štiridesetimi leti in kje smo sedaj? S kakšnimi zaprekami se je bilo Slovenceu boriti! A vzajemno in dosledno delovanje je opovrglo vse ovire. Vsi stanovi so se jeli zanimati za slovensko šolstvo, vsak je delal po svoji moči in — šlo je! Da pri tem gibanji slovensko učiteljstvo ni držalo križema rok, dokaz nam je ravno naš „Učiteljski Tovariš“. Devetindvajset let je deloval na slovenskem šolskem polji in se potezal za slovensko šolstvo in slovensko učiteljstvo. Z denašnjim dném stopa v trideseto leto svojega delovanja. S kakšnimi občutki in nadami? Slovensko šolstvo se vedno bolje razvija, slovensko učiteljstvo pa napreduje v nravnih in narodnih krepostih in tako vzbuja pozornost vseh stanov na narodno šolstvo. Pri teh razmerah se „Učiteljski Tovariš“ v svojem nadaljnem delovanji nádeje zadostne zaslombe ne samo v slovenskem učiteljstvu, ampak v vsem slovenskem

narodu. Iz te nadeje izvira „Učiteljskemu Tovarišu“ v njegovem daljnem delovanju dvojna skrb: skrb za naše narodno šolstvo sploh in skrb za slovensko učiteljstvo.

Gledé šole se bode „Učiteljski Tovariš“ na podstavi veljavnih šolskih zakonov vedno potezal za tako uredbo ljudskih šol, ki najbolj prija našemu narodu. Potezal se bode za to, da se bode po naših ljudskih šolah vzgojevala mladina, iz katere vzrastejo Avstriji naši zvesti državljani, narodu našemu zavedni Slovenci in cerkvi svoji udani sinovi.

Učiteljstvu pa hoče naš list biti pravi tovariš in neustrašen zagovornik po šolskih zakonih zagotovljenih mu pravic. Potezal se bode za večji ugled in večje spoštovanje učiteljskega stanú sploh, učiteljic in učiteljev naših, v javnem življenji, in za to, da si učiteljstvo pribori v socijalnem oziru tisto stopinjo, katera mu gledé na važnost šole brez dvojbe pristáje. Pri tem bode pa „Učiteljski Tovariš“ uvaževal, da učitelj ni jedini delujoči faktor v šoli, ampak da poleg njega delujejo z isto plemenito namero, mladino izobraziti in omikati, tudi roditelji in veroučitelj. In lepi namen ljudske šole se doseže le tedaj, kadar vsi faktorji, ki vplivajo na vzgojo mladine naše: učitelj, cerkev in dom, delujejo z druženiimi močmi ter se vzajemno podpirajo, vzajemno spoštujejo — pa tudi vzajemno zvesto izpolnjujejo, kar šolski zakoni odkazujejo vsakemu v svojem področji.

V dosego svojih namér bode „Učiteljski Tovariš“ odslej:

1. Priobčeval uvodne članke o stvaréh, ki so v zvezi z napredkom ljudskega šolstva in v dotiki z izboljšanjem duševnega in gmotnega stanja in ugleda našega ljudsko-šolskega učiteljstva; razprave pedagogično-didaktične vsebine; članke o metodičnem obravnavanju ljudsko-šolskih predmetov; poučila o uradnem poslovanju šolskih voditeljev in učiteljev sploh. Znanstvene razprave bode priobčeval le tedaj, kadar so v zvezi z ljudskim šolstvom in njega učiteljstvom.

2. Skrbel bode za pravotno objavo novih šolskih zakonov, dalje za objavo raznih ukazov in razpisov c. kr. šolskih oblastev. Kadar nanese potreba, pojasnjeval bode takšne zakone in ukaze s posebnimi članki.

3. V raznih dopisih bode podajal verno sliko o življenji in delovanju na ljudsko-šolskem polji po vseh pokrajinah domovine naše. Zlasti bode obračal svojo pažnjo na vsestranski razvoj učiteljskih društev.

4. V književnem obzorji bode na kratko ocenjeval knjige in razprave, katere zanimajo našo ljudsko šolo ali učiteljstvo.

5. V svojem „Vestniku“ bode razglašal vse osobne premembe v našem učiteljstvu ter objavljaj razne novice in raznoterosti iz domačega in tujega šolstva.

6. Na zadnji strani bode tiskal tudi vse uradne razpise izpraznjenih učiteljskih služeb, kateri se mu dajo pravočasno na znanje.

To je ob kratkem naš program! Tega hočemo izvrševati z mirno, stvarno pisavo in z objektivno sodbo. Za osobne prepire in polemike ni prostora v našem listu! Nobene osebe, nobenega stanú ne bode izzival, toda odločno branil na podstavi obstoječih šolskih zakonov napredek našega šolstva in ugled našega učiteljstva.

V prvi vrsti vabimo drage svoje učiteljske sodruge in tudi slovenske učiteljice, da nas podpirajo vsak po svoji moči; saj je njim list v prvi vrsti namenjen.

Vabimo pa tudi vse druge omikane stanove, katerih je skrb in briga za napredek narodnega našega šolstva, da nas podpirajo z obilno naročbo.

Samo tedaj nam bode možno izvrševati lepo, a težavno nalogo svojo ter po vseh močéh svojih pripomoči, da ljudska šola naša postane nerazrúšni temelj pravega versko-nravnega, zavednega narodnega in državljanskega življenja in mišljenja.

„Učiteljski Tovariš“ bode izhajal v svoji dozdanji obliki 1. in 15. dan vsakega meseca, ali kadar bi bil na ta dan praznik, prejšnji ali prvi prihodnji dan. Naročnina njegova znaša po 3 gld. na leto, po 1 gld. 50 kr. na pol leta.

Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ bodo odslej prejeli list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Naročnina naj se pošilja upravništvu „Učiteljskega Tovariša“ (g. učitelju Fr. Kokalju) v Ljubljani, na Bregu št. 16.

Pisma in vsi uredovanja se tikajoči dopisi pa naj se blagovoljno pošiljajo podpisanemu odgovornemu uredniku.

V Ljubljani, dné 18. grudna 1889.

Andrej Žumer,

urednik „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani,
Florijanske ulice št. 1,

S katerimi prilogami je učiteljem na Kranjskem oprémljati prošnje?

Vsak, kdor je imel kaj uradnega opravka z učiteljskimi prošnjami, pritegne mi, ako rečem, da ljudski učitelji na Kranjskem svoje prošnje velikokrat jako nedostatno sestavljajo in le malokdaj s pravimi prilogami oprémljajo. Ako si n. pr. ogledamo prošnje za kakšno razpisano učiteljsko mesto, najdemo večkrat, da prosilec svoji prošnji ne priloži nobene druge priloge nego spričevalo učiteljske usposobljenosti, poleg tega pa časih v prošnji še pozabi pripomniti, je li že stalno umeščen, ali ne. Drugi spet opremi svojo prošnjo samo z zadnjim dekretom, s katerim mu je bilo podeljeno dozdanje učiteljsko mesto. Tretji preobloži in obremeni prošnjo svojo s preobilico prilog; pridene ji: krstni list, poročni list, vsa semestralna spričevala o prebitih študijah na gimnaziji ali na realki in na učiteljski, zrelostno spričevalo, spričevalo o učiteljski usposobljenosti, potem razna spričevala o prebitih strokovnih tečajih, o znanji jezikov in drugih spretnostij itd.; pozabi pa popolnoma pridejati tistih prilog, iz katerih bi se mogli posneti kraji njegovega dozdanjega službovanja in število njegovih službenih let. Četrti priloži svoji prošnji dolgo vrsto raznih dekretov in spričeval, ne pa tudi jako važnega dokumenta — spričevala o učiteljski usposobljenosti.

Iz takih nedostatno sestavljenih in opremljenih prošenj pa izvira dvojna neprilika: prvič se ž njimi jako otežuje delo poročevalcem pri raznih šolskih oblastvih, in drugič prosilcu, katerega bi morala prošnja njegova priporočati po svoji vsebini in po vnanji obliki, nastane iz nje marsiktera škoda, kajti poročevalec, kateri mora na podstavi dospelih prošenj sestaviti predpisano kompetentovsko tabelo, ne more popolniti vseh njé razpredelov, ampak kjer ga prošnja pusti na cedilu, zapiše v dotično rubriko: „Ni izkazano“. — „Nicht ausgewiesen“.

Zategadelj so c. kr. deželna šolska oblastva po nekaterih deželah izdala natančna ukazila, kako je sestavljati in oprémljati učiteljske prošnje, in vsaka prošnja, ki ni narejena po teh ukazilih, šteje se za neveljavno ter se kar „a limine“ zavrne.

Na Kranjskem sicer c. kr. šolska oblastva v tem oziru niso tako stroga, vendar sem že sam doživel, da se je tu in tam poudarjalo, da se na prosilca ni toliko ozirati, ker pri njegovi prošnji nedostaje važnih dokumentov.

Osméljam se zatorej v nastopnih vrsticah kranjskemu ljudskemu učiteljstvu podati kratko navodilo, s katerimi prilogami je opremljati najnavadnejše učiteljske prošnje t. j. A. Prošnje za izpraznjene učiteljske službe. — B. Prošnje za službeno-starostne doklade. — C. Prošnje za nagrade. — Č. Prošnje za novčne podpore.

A. Prošnje za izpraznjene učiteljske službe.

1. Učiteljski kandidat, ki prosi za prvo službo začasnega učitelja, prideni svoji prošnji jedino zrelostno spričevalo. Priložiti sme, a ni potrebno, da bi ji priložil tudi krstni list in semestralna spričevala o svojih študijah na gimnaziji ali realki in na c. kr. učiteljišči; kajti kje in kedaj je porojen, kaj in kje je študiral, predno je prestopil na učiteljišče, vse to je natanko navedeno že v „glavi“ zrelostnega spričevala.

2. Začasni učitelj, ki prosi za stalno umestitev, mora pridejati svoji prošnji vse dekrete o svojem dozdanjem službovanji in svoje spričevalo o učiteljski usposobljenosti. Priložiti sme, a ni potrebno, da bi priložil tudi krstni list, zrelostno spričevalo in semestralna spričevala o svojih prejšnjih študijah, kajti vse te podatke je možno posneti iz „glave“ spričevala o učiteljski usposobljenosti.

3. Stalni učitelj, ki prosi za stalno učiteljsko mesto v kakem drugem kraju, ali pa za boljše dotirano stalno učiteljsko mesto v svojem službenem kraju, opremiti mora svojo prošnjo tako, da je dotičnemu c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku možno natanko popolniti vse razpredele v kompetentovski tabeli, predpisani po § 27. deželnega zakona z dné 9. sušca 1879. leta, št. 13.

Ti razpredeli v kompetentovski tabeli so:

- a) prosilčevo ime, njega starost in rojstveni kraj;
- b) učiteljska usposobljenost, znanje jezikov in druge vednosti;
- c) dozdanje službovanje in
- č) mnenje predstojnega c. kr. okrajnega šolskega sveta

Da more poročevalec, oziroma c. kr. okrajni šolski nadzornik popolniti razpredel sub a), za to mu zadostuje spričevalo o učiteljski usposobljenosti, kjer so natanko navedeni vsi dotični podatki.

Za popolnitev razpredela b) potrebuje spričevala o učiteljski usposobljenosti, brez katerega je vsaka prošnja — prazna! Kdor ima o znanji tujih jezikov ali glasbe posebna spričevala, ali pa sploh kakšna spričevala o dovršenih nadaljevalnih tečajih na kakšni poljedelski ali strokovni šoli, prilóži jih, da se to zapiše v rubriko b),

kajti vse takšne stvari dotičnega prosilca jako priporočajo. To se ve, da se morajo vsa takšna spričevala priložiti v izvorniku, ali pa v poverjenem prepisu.

Za popolnitev rubrike *c*) potrebuje poročevalec vseh dekretov o dozdanjem začasnem in stalnem službovanji, kajti le tedaj, kadar ima poročevalec vse te dekrete razgrnjene pred seboj, možno mu je natanko določiti zahtevano dōbo dozdanjega službovanja in vštevnih službenih let dotičnega prosilca.

Naj mi nihče ne ugovarja, da vse podatke za rubriko *c*) bi poročevalec lahko dobil v učiteljskem katastru pri c. kr. okrajnem šolskem svētu. Res bi jih dobil, ko bi bili ti katastri povsod v lepem redu; toda ker se predsedniki in poročevalci c. kr. okrajnih šolskih oblastev večkrat menjávajo, pozabijo časih kako važno stvar v kataster vpisati. Tudi je uvaževati, da c. kr. okrajni šolski nadzornik ne biva vselej na sedeži c. kr. okrajnega šolskega oblastva in da bi zamudil mnogo časa in bi moral mnogo pisati sem in tja, predno bi prejel potrebnih podatkov. — Na Štajerskem je ta stvar priprosteje urejena; tam si mora prosilec vse podatke za rubriko *a*), *b*) in *c*) sam v službeno tabelo vpisat ter to tabelo svoji prošnji priložiti; potem mu ni treba prilagati dekretov itd. A pri nas je neizogibno potrebno, da jih prosilec priloži.

Rubriko pod *č*) popolni ali okrajni glavar ali okrajni šolski nadzornik. Ker pa ta rubrika obseza tudi podrubriko: „Mnenje predstojnega c. kr. okr. šolskega sveta o prosilčevi uporabnosti in o njegovem vedenji v službi in zunaj službe“, pridene naj prosilec svoji prošnji tudi vse pohvalitvene dekrete in vsa pisma, v katerih mu ali c. kr. šolska ali kaka druga oblastva izrekajo priznavanje za njegovo delovanje in službovanje.

B. Prošnje za službeno-starostne doklade.

1. Kdor prosi za prvo starostno-službeno doklado, prilóži svoji prošnji dekret, s katerim mu je c. kr. šolsko oblastvo podelilo prvo stalno učiteljsko službo, in če se je od tega časa preselil kam drugam, vse dekrete, s katerimi so mu bile od časa prve stalne umestitve podeljene poznejše stalne službe. Kajti prosilec mora po § 30. deželnega šolskega zakona z dné 29. malega travna 1873. leta, št. 22, dokazati, da je stalno umeščen 5 let nepretrgoma s primernim uspehom deloval na javnih ljudskih šolah.

Spričeval mu ni treba nikakeršnih prilágati, pač pa pohvalitvene dekrete, ako jih ima kaj.

2. Prosilci za drugo službeno-starostno doklado morajo svojim prošnjam priložiti dekret, s katerim jim je bila podeljena prva službeno-starostna doklada in vse dekrete, kar jih imajo o svojem stalnem službovanji med tem časom, odkar jim je bila priznana prva starostna doklada. Spričeval in službenih dekretov iz dōbe pred priznavitvijo prve starostne doklade jim ni treba prilagati.*

Nalično se ravna pri prošnjah za priznanje tretje, četrte itd. starostne doklade.

C. Prošnje za nagrade.

Kdor prosi za kakšno nagrado, opremiti mora svojo prošnjo z dokazili, da so mu šolska oblastva res dolžna priznati nagrado (Remuneration), ker je storil več, nego je bil po veljavnih šolskih zakonih dolžan storiti. Navadno se priznávajo nagrade tistim učiteljskim osobam, ki učé nad 30 učnih ur na teden, ali ki poučujejo v drugem deželnem jeziku ali pa v ženskih delih. Ker pa učitelj-takšnih dokazil večkrat nima v rokah, treba je, da si na svojo korist že naprej zagotovi nagrado takoj, kadar se prične njegovo večje delovanje, s tem da nemudoma na c. kr. okrajni šolski svét vloží poročilo, v katerem natančno navede način in izmero svojega večjega delovanja. Kadar potem vloží prošnjo za

nagrado, zadostuje, da se sklicuje na to svoje uradno poročilo. — Znan mi je slučaj, da učitelj ni dobil nagrade za poučevanje drugega deželnega jezika, ker tega pouka ni nanzanil c. kr. okrajnemu šolskemu svétu in je šolsko leto minilo, predno je zvedel c. kr. okrajni šolski svét za ta trud učiteljev.

Č. Prošnje za novčene podpore

se vlagajo navadno v slučajih, kadar zbolí učitelj sam ali kdo drug izmed njegove obitelji ter učitelju iz tega nastanejo izdatni stroški, ali kadar umrje učitelju dete ali žena itd. Tudi takšne prošnje je vselej podpreti z dotičnimi dokazili t. j. v slučajih bolezní je prošnji priložiti zdravniško spričevalo, izdano ali vsaj potrjeno od c. kr. okrajnega zdravnika, v slučaji smrti pa račune o bolezenskih in pogrebnih stroških.

Pripomenjam še, da mora biti vsaka priloga brez izjeme, katera nima še koleka, kolekovana s kolekom 15 kr. in vsaka prošnja s kolekom 50 kr., če ne prosilec za vsak kolek, katerega nedostaje, plača kolek in še dvakratno glóbo. Že ta okolnost bi morala vsakega prosilca odvrčati od tega, da bi svoji prošnji ne prilagal nepotrebnih prilog.

Dalje omenjam, da prošnje za izpraznjene stalne učiteljske službe, za nagrade in novčene podpore je stilizirati na visoki c. kr. deželni šolski svét, prošnje za službeno-starostne doklade in za začasne učiteljske službe pa na slavni c. kr. okrajni šolski svét, kajti priznavati službeno - starostne doklade in podeljevati začasne učiteljske službe spada v področje c. kr. okrajnih šolskih oblastev.

Končno dodajem še to, da učiteljsko osobje na večrazrednicah, mora kakeršne koli si bodi prošnje svoje na šolska oblastva vlagati pôtem šolskega vodstva, katero odpošlje prošnjo z dodejanim poročilom svojim po krajnem šolskem svétu, ali kjer ta ne posluje tako, kakor bi po zakonitih določilih moral poslovati, naravnost na c. kr. okrajni šolski svét.

Sicer bi se pa o tej stvari dalo še mnogo pisati, toda za danes bodi dovolj! Namera mi je bila, s temi skromnimi vrsticami ljudskim učiteljem na Kranjskem olajšati uradno poslovanje ter jih obvarovati dejanske škode in nepotrebnih stroškov. Blagohotno so pisane in veselilo bi me, ko bi jih kranjsko učiteljstvo hotelo blagovoljno uvaževati.

Fr. Levec.

Zakon

z dné 5. grudna 1889. l., veljaven za vojvodino Kranjsko,

s katerim se izdájajo na podstavi zakona z dné 17. rožnika 1888. leta, drž. zak. št. 99, določila o oskrbovanji in plačilu za verski pouk po javnih ljudskih šolah.

S pritrditvijo deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

§ 1.

Posebni verski učitelji na javnih ljudskih šolah se umeščajo ali z nagrado ali s stalnimi prejemki.

S stalnimi prejemki se sme poseben verski učitelj umestiti samo tedaj, kadar verski pouk, katerega mu je deliti, znaša najmenj po dvajset ur na teden.

§ 2.

S stalnimi prejemki umeščeni posebni verski učitelj je zavezan do štiriindvajset učnih ur na teden.

Propovedi se v to, kakor tudi v § 1. navedeno število učnih ur vračunjavajo vsaka z dvema urama.

§ 3.

Posebni verski učitelj s stalnimi prejemki se umesti na določeni šoli; vendar se sme taistemu naložiti dolžnost, da prevzame verski pouk brezplačno tudi na drugih javnih ljudskih šolah do števila tedenskih učnih ur, kakor je določeno v § 2.

§ 4.

Učna dolžnost in službeno razmerje z nagradami umeščenih posebnih verskih učiteljev se določi za vsak slučaj posebej z dekretom, s katerim se jim podeli služba.

§ 5.

O ustanovitvi mesta posebnega verskega učitelja, kakor tudi o tem, je li posebnega verskega učitelja umestiti z nagrado ali s stalnimi prejemki, na katerih šolah in s katerim številom tedenskih ur na vsaki dotični šoli mora taisti deliti verski pouk, razsoja, ravnaje se po predstojećih določilih, deželno šolsko oblastvo, potem ko je zaslišalo okrajno šolsko oblastvo in dotično versko nadoblastvo, kakor tudi deželni odbor.

§ 6.

Stalni prejemki posebnih verskih učiteljev se uravnávajo po predpisih, kateri so veljavni o službenih dohodkih posvetnih učiteljev dotične šole, o upokojevanji teh učiteljev, kakor tudi o preskrbi njih zaostalih.

Gledé pokojnine se stalno umeščenim posebnim verskim učiteljem vračunjava tudi v začasni zlužbi prebiti službeni čas, ako se brez prenehanja stika s službenim časom, prebitim v stalni službi.

§ 7.

Nagrade za posebne verske učitelje, potem za verski pouk, katerega delé dušni pastirji in posvetni učitelji, kakor tudi odškodnine, katere gredó verskemu učitelju za pot, kadar deli pouk zunaj svojega stanovišča, izmeri za vsak slučaj posebej deželno šolsko oblastvo, po posebnem merilu, dogovorjenem z deželnim odborom.

Kadar se deželno šolsko oblastvo in deželni odbor ne moreta zjediniti, določi merilo naučni minister.

§ 8.

Po zgoraj navedenih določilih podeljene nagrade in odškodnine za pot je plačevati, ako ni posebnih zakladov, ustanov ali zaveznostij posameznih oseb ali združeb, iz tistih novcev, iz katerih se plačujejo službeni prejemki posvetnega učiteljskega osebja.

§ 9.

Ta zakon stopi v veljavnost z začetkom prvega solnčnega leta, ki pride potem, ko se zakon razglasi. S tem časom izgubé zajedno svojo veljavnost določila dozdanjih dotičnih predpisov, ki se ne strinjajo s tem zakonom.

§ 10.

Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno zvršiti ta zakon.

Na Dunaji, dné 5. grudna 1889. l.

Franco Jožef s. r.

Gautsch s. r.

Predstoječi zakon se je izdal in razposlal po „deželnem zakoniku“ dné 17. grudna 1889. l., torej stopi v veljavnost s 1. dnem meseca prosinca t. l. Visoka deželna vlada je načrt zakona predložila deželnemu zboru v seji dné 21. kimovca 1888 l., ki se je v seji 22. vinotoka obravnaval ter v §§ 1., 2., 5. in 7. nekoliko spremenjen vzprejel in predložil v Najvišjo potrditev. Zaradi spremenjenega § 5. in 7. pa se ni potrdil, zato se je moral v poslednjem zasedanji visokega deželnega zbora zopet obravnavati in vzprejeta sta bila §§ 5. in 7. po vladni predlogi.

Povod ustanovitvi tega zakona je bil ta, da je bilo po obstoječih zakonih mogoče verske učitelje stalno sploh le na meščanskih šolah nastavljati. Po temeljnem zakonu z dné 25. velikega travna 1868. l. § 2. pripada oskrbovanje verouka v ljudski šoli dotični cerkveni oblasti, isto določuje § 5. državnega zakona z dné 14. velikega travna 1869. l. in § 1. zakona z dné 20. rožnika 1872 l., da imajo cerkvene oblasti ta pouk brezplačno oskrbovati. Le po § 3. tega zakona se more za verouk na šolah, ki imajo več kakor tri razrede, kakšna nagrada določiti in se smejo posebni verski učitelji le na meščanskih šolah nastavljati. Na podlagi teh določil so se veroučiteljem-duhovnikom nagrade sicer delile, ali po različnih pokrajinah v različni meri. Na Kranjskem te nagrade verskim učiteljem za pouk samo letos znašajo 3718 gld. (Ljubljana 1350 gld., Zagorje 155 gld., Postojina 140 gld., Kranj 125 gld., Šmartno pri Litiji 125 gld., Škofja Loka 105 gld., Kamnik 100 gld., Tržič 100 gld., Senožeče 85 gld., Metlika 80 gld., Radovljica 80 gld., Št. Vid pri Zatični 80 gld., Vipava 80 gld., Krško 73 gld., Cirknica 70 gld., Logatec 70 gld., Vrhnika 70 gld., Črnomelj 60 gld., Stari trg 60 gld., Št. Vid pri Ljubljani 50 gld., Žužemperk 50 gld., Kočevje 40 gld., Ribnica 40 gld.)

Vender je bilo potrebno, da se te po zakonu bolje določijo in ta namen ima predstoječi zakon. Isti zakon je z malimi spremembami v drugih kronovinah že od 1. prosinca 1889. l. v veljavnosti. Najvažnejše določilo je to, da se na javnih ljudskih šolah umeščajo posebni verski učitelji s stalnimi prejemki, kadar verski pouk znaša najmanj po 20 ur na teden, kar je do sedaj veljalo le za meščanske šole, pa tudi ti niso imeli pravice do pokojnine. Sedaj se bodo stalni prejemki teh verskih učiteljev uravnávali po predpisih veljavnih o službenih dohodkih posvetnih učiteljev dotične šole, kakor tudi o upokojevanji, za katero se všteva celo v začasni službi prebiti službeni čas. Pa tudi verskim učiteljem, ki so umeščeni le z nagrado, se s tem zakonom stanje poboljša; kajti zakon ne določuje, da mora šola, kjer tak verski učitelj poučuje proti nagradi, biti štirirazredna, ampak ima te nagrade določevati ne gledé na število razredov, samo po krajevnih razmerah deželno šolsko oblastvo zaslišavši okrajno šolsko oblastvo in deželni odbor. Koliko slučajev je, da je n. pr. kapelan kake fare, v kateri so dve ali celo tri šole, moral brezplačno oskrbovati verouk na vseh šolah, ker slučajno ni bila nobena štirirazredna, a vender je imel mnogo več posla, nego na štirirazrednici. Stalni verski učitelji se bodo umestili na Kranjskem po sedanjí uredbi šol v Ljubljani in sicer najmanj dva: za obe slovenski deški šoli jeden, drugi pa za deklško šolo pri sv. Jakopu in obe mestni nemški šoli. Zunaj Ljubljane bodo verski učitelji sprejemali samo nagrade, ker sedaj nikjer ni po 20 verskih ur skupaj. Krajev pa, kjer ima verski učitelj poučevati po 10, 13 in še po več ur na teden, (ker na deželi tudi ponavljalna šola te ure pomnoži), takih krajev je več, nego štirirazrednic, torej se bode pomnožilo število verskih učiteljev, ki dobivajo nagrade.

V vrsto krajev, kjer so že sedaj verski učitelji dobivali nagrade, utegnili bi priti še: Trnovo, Srednja Vas na Kočevskem, Št. Jernej, Radeče, Trebnje s štirirazrednicami in več krajev s trirazrednicami, posebno če ima verski učitelj poleg trirazrednice oskrbovati še

kako jednorazrednico v fari, n. pr. Mengiš, Cerklje, Vel. Lašče, Kostanjevica, Šiška, Višnja Gora, Semič i. dr. Vsakako se nam ta zakon dozdeva umesten; kdor se trudi, ta bodi tudi plačan.

A. Žumer.

Koleginjam!

Mrzla burja je zašumela čez prostráno raván — pod ledenim njenim vzdihom so nágnile cvetke svoje glavice, izgubila so drevesa svojo odéjo, potihnili so drobni pevčki — zima je zavládala povsod. — Za zimo se bliža leto svojemu koncu, njega zadnje ure nam budé spomin na preteklost — a dvigajo tudi pogled v támno bodočnost. Zarja novega leta nam bode kmalu zablestéla — da bi nam neskajenim svitom razsvetljevala neznana pota bodočnosti! — Da bi nam osvétljevala miléjše razmére, nego v baš poslávljajočem se letu. Saj je vsaki izmed nas znáno žalostno znamenje ne posebne prijaznosti nekaterih gg. kolegov proti nam učiteljicam ob razpravah o uravnávanji učiteljskih plač. Ni mi namen, dotičnim gg. kolegom, dopisovalcem raznih časopisov, očitati njih postópanja, temveč opozarjam s tem blage svoje tovarišice na mogočo „nevarnost“ in sredstva, koja nas bi branila v jednacih slučajih. Odbitek 20⁰%, koji so násvetováli posamezni gg. učitelji, imenujem jaz nevarnost — že za naš ugled; kajti tudi mé stojimo na tléh, na katerih „le petica dá imé slovécé!“ — Da se od naše strani ni ugovarjalo onim dopisom, naj se krivo ne umé. V zavésti, da so one zahtéve gg. dopisovalcev bile povse krivične, sméle smo od visokega deželnega zbora in c. kr. deželnega šolskega svéta trdno pričakovati, da se na taka utemeljevánja, koja so podpirala napominjane zahtéve, niti ozirala ne bosta. Ukrép visokih oblastev smatram jaz za priznanje našega delovanja — dasi ravno tihega in skromnega — a na to priznanje smémo ponósne biti.*)

In baš radi takega delovanja ne smémo onega postopanja napominjanih gg. kolegov zváti povse krivičnega. Delovanje naše se je do sedaj bóre malo raztegovalo preko najožjih mej stanovskih dolžnostij. — Da žensko le skromno tiho delovanje najlepše diči — to je neovrzna resnica. A neki slovéc mož je nekdaj dejal, da se i resnice postárajó, meneč s tem, da nazori, ki so danes popolno veljavni, prominejo v malih desetletjih, kajti razmére se predrugačijo. Tako je dandanes z žensko naobraženostjo. Take razmére — javni naš poklic — stavijo nas v javnost, in kaj moremo zató, ako se tudi od nas — in po pravici — zahteva tudi javno delovanje? Delovanje društveno in delovanje na literarnem polji, v prospéh in probújo narodnega šolstva. — Drage mi koleginje! Pred nami se širi prostráno polje — široka ledina, koje preoráti in obdélati, zasejáti in gojíti smo pred vsem mé poklicane. To je polje — dekliške vzgoje. — To polje naj bi bil naš delokrog, obširen dosti za zbrane naše moči — in velevážen za naš narod. Baš nastopájóče leto núja nam najlepšo priliko, da se združimo v „Slovenskem učiteljskem društvu“ in v njega glasilu: Učiteljskem Tovarišu“, koji tudi nas med svoje sotrudnike vábi. Vadimo svoje moči! Podpirala nas bode blaga zavést, da smo ljúbljenemu svojemu národu trohico pripomogle k onemu dušnemu blagostanju, v kojem se nahajajo

*) Tudi mi se nismo nikolí ujemali s tem, da so se razmere med učiteljicami in učitelji razpravljale na t a k način in to celó v neučiteljskih listih. Ako hočemo, da učiteljstvo sploh pride pri ljudeh do občnega spoštovanja, treba je, da vse učiteljsko osobje brez razlike spola dela vzajemno na korist ljudske šole in svojega stanu.

Ured.

drugi srečnejši rodovi. „Slovensko učiteljsko društvo“ pa bode — tega se nam je izvéstno nádejati — várovalo in zastopalo naša zanimanja in naše pravice ter podpiralo naše zahteve. In v to svrhu kličem našemu društvu in njega glasilu: Vesélo procvítanje v novem letu i mnogo vrlih sodelavcev in — sodelovalk!

Koleginja Janja.

Kranjsko učiteljstvo v „Matici Slovenski“.

„Slovenska Matica“ je gotovo prvi slovenski slovstveni zavod, v kojem se zbira inteligencija slovenska iz vseh slovenskih pokrajin in stanov. Marljivi pisatelj slovenski gospod Josip Apih podal nam je v 4. številki „Ljubljanskega Zvona“ I. I. statistiko matiĉnjakov póleg poklica ali póleg slojev „ĉloveške družbe“, katerim pripadajo. V jako mnogobrojnem številu je zastopan v „Matici Slovenski“ duhovniški stan. Pa tudi na jedro národovo sme biti „Slovenska Matica“ ponosna, kajti trgovci, obrtniki, posestniki zavzemajo kot matiĉnjaki za duhovniškim stanom prvo mesto. —

K inteligenciji slovenski se prišteva gotovo tudi učiteljski stan. Na Kranjskem nas je preko 500 učiteljic in učiteljev; čisto naravno je, da bi morali tudi mi biti precéj mnogobrojno zastopani med društveniki „Slovenske Matice“, vsaj, ĉe hoĉemo, da nas bode národ prišteval k inteligenciji slovenski. Će pa prebiramo imenik matiĉnjakov v zadnjem Letopisu, bodo se nam oĉi nehoté debelo odpirale, ker izmed nad 500 aktivnih učiteljev in učiteljic s Kranjskega, nas je komaj 52 ali 10% vpisanih v „Matico Slovensko!“

Nekoliko so temu res krive slabe gmotne razmere, še več — bi pa rekel — mlačnost, kajti gmotno stanje naših sosednih sotrudnikov na Primorskem je vender še slabše, kakor pri nas, a kljubu temu jih je mnogo več vpisanih v „Matico Slovensko“, doĉim je števílo slovenskih učiteljev in učiteljic tamkaj manjše, kakor pri nas.

Po posameznih političnih okrajih je kranjsko ljudsko učiteljstvo v „Slovenski Matici“ tako-le zastopano:

Imé političnega okraja	Števílo službujoĉih učiteljev in učiteljic	Matiĉnjakov		skupaj
		učiteljev	učiteljic	
Ārnomelj	30	2	—	2
Kamnik	38	5	—	5
Koĉevje	54	—	—	—
Kranj	47	4	—	4
Krško	45	10	—	10
Litija	35	—	—	—
Ljubljana	32	8	—	8
Ljubljanska okolica	46	6	1	7
Logatec	50	4	—	4
Novomesto	40	2	1	3
Postojina	62	4	—	4
Radovljica	34	3	2	5
Skupaj	513	48	4	52

Matičnjakov iz učiteljskega stanu na Kranjskem je torej samó 52, in sicer 48 učiteljev in 4 učiteljice. Kako bi se neki temu odpomoglo, da bi se število matičnjakov iz učiteljstva povečalo?

Po mojem, sevéda ne merodajnem mnenji, bi morebiti ne bilo napačno, če bi slavni odbor „Slovenske Matice“ v prihodnje imenoval v vsakem političnem okraji po jednega učitelja-poverjenika, ki bi imel nalogo, izključno le učitelje in učiteljice v dotičnem okraji vabiti v vpisovanje in pobirati društvenino za „Slovensko Matico“. Kaj mislite? —

Jakob Dimnik.

Naši dopisi.

Iz Šent Jerneja dné 17. grudna 1889. (Šolske novice.) Zadnja številka „Učiteljskega Tovariša“ nam je prinesla nepričakovano novico, da je mnogoletni njegov ustanovnik, obče spoštovani gospod Andrej Praprotnik odložil breme uredovanja ter list izročil mlajšim, krepkejšim močem. Usojam se bivšemu gospodu uredniku izrekati presérno zahvalo za njegov tolikoletni trud. Vsaj meni se je v teku devetindvajsetih let „Učiteljski Tovariš“ tako priljubil, da bi ga zdaj ne mogel opustiti. Ob enem pa tudi radostno pozdravljam novega urednika, kateri bo gótovo skušal ustrezati častitim bralcem tudi na dalje. Želim, da bi mu ne samo ostali vsi dozdanji naročniki zvesti, ampak da bi si pridobil tudi novih po vseh slovenskih pokrajinah. Zlasti gospodičine učiteljice naj bi se nekoliko bolje zanimale za list, pa tudi drugi stanovi bi ga ne smeli zanemarjati in prezirati. A ne samo z naročevanjem, tudi z dopisovanjem moramo pridno podpirati svojega „Učiteljskega Tovariša“.

Pri nas bodo vendar zdaj začeli šolo zidati; saj je pa tudi malokje nove šole tako treba, kakor v Šent Jerneji, kjer je toliko šolskih otrok! Novi g. župnik A. Fettich pl. Frankheim je šoli jako naklonjen ter plačuje šolski mladini „Vrtec“, pevcem pa „Glasbenika“. Hvala mu za to!

Še nekoliko besed o izpremambi pravil „Vdovskega društva“. Naj bi se prihodnje leto, ko bode društvo obhajalo tridesetletnico svojega obstanka, pravila pre naredila tako, da bi bili mi ustanovniki, ki smo že trideset let pri društvu, odslej prosti od plačevanja letnih doneskov. In ne samó to, naj bi se ustanovnikom vsako leto dalo še nekoliko podpore, če ne drugega, naj bi se nam povrnili vsaj potovalni stroški k občnemu zboru, da bi imeli še v življenji kaj priboljška od društva. Kdor bode pa za nami plačeval udnino trideset let, naj bode pa tudi deležen tega priboljška.*)

Želim pa od vsega sreá, da bi vsi gg. učitelji in vse gdč. učiteljice pristopili k temu prekoristnemu društvu in da bi si vsi tudi naročili pomlajenega „Učiteljskega Tovariša“. **J. S.**

Z Iga dné 20. grudna. (Vrtno orodje). — Tukaj je nožar, ki dela vrtno nože po 85 kr., cepilne nože po 95 kr., vrtné škarje po 1 gld. 50 kr., vse troje v velikosti, kakor je narisano v Dolenčevem „Sadjarstvu“. Pripomniti je treba, da je to orodje kovano od prav dobrega jekla in tudi lično izdelano. Ako kateri gg. tovarišev potrebuje to orodje, naj pošlje dotični znesek ali pa naroči po poštnem povzetji. Iz uljudnosti sprejema naročila šolsko voditeljstvo na Igu pri Ljubljani.

Iz Postojine, dné 24. grudna. (Razdelitev obleke). — Vsled darežljivosti blagih šolskih dobrotnikov je bil 22. dan grudna za ubogo mladež naše ljudske šole jako vesel. Obdarovanih je bilo namreč ta dan 70 učencev in učenk z novo obleko in obutvijo. Popoldne ob 4. uri se je pričela ta prelepa slavnost, katero je počastil s svojim prihodom c. kr. okr. glavar, preblag. g. vitez Schwarz, ter mnogo druge odlične gospode; priprostega ljudstva pa je prišlo toliko, da je nastala zares prava gneča. Jedna večjih šolskih sob je bila dnevi primerno okrašena. Sredi nje je stalo krasno razsvetljeno božično drevesce, polno vabljevih pekarij in slaščic in poleg njega je bila nakopičena na veliki mizi različna obleka v vrednosti do 300 gld.

Pod vodstvom gospoda učitelja Primožiča so zapeli otroci več lepih pesmij, kakor „Preljubo veselje“ itd. Dva otroka sta deklamovala jako ginljivo „Sirota na božični večer“ in „Tri iskre“, za

*) G. dopisnik ni pomislil, da ni glavna naloga „Vdovskega društva“ podpirati učitelje, ampak učiteljske vdove in sirote. **Ured.**

kojih dobro izvršitev gre zahvala učiteljici gsdč. V. Praprotnikovi. Pred razdelitvijo obleke nagovori gospod okrajni glavar otroke ter jih z lepimi besedami vzpodbuja k pridnosti, spodobnemu vedenju in k hvaležnosti. V enakem zmislu je govoril tudi šolski voditelj ter pozval otroke, da zakličejo vsem, kateri so to blago podjetje podpirali, v znamenje hvaležnosti iz dna svojega srca trikratni „živio“.

Po končani razdelitvi se je zahvalila v imeni obdarovane šolske mladine jedna učenka tako lepo, da se je mnogim zalesketala solzica veselja v očeh. Ko se je končno zapela še cesarska pesem, razšli smo se uverjeni, da je napravila ta slovesnost na vse pričujoče prav prijeten vtisek. Bog živi vse blage dobrotnike in šolske prijatelje ter nam jih ohrani še dalje naklonjene!

Iz kamniškega okraja. (Naše šolske razmere). Z veseljem se more beležiti, da šolstvo v našem okraju kaj vrlo napreduje. Povod temu je v prvi vrsti vsakako redna hoja v šolo, kar je gotovo zaslug za šolo vnetih predstojnikov okrajnega šolskega sveta preteklih osem let. — Z odločnim, vendar ne preveč strogim in občutnim postopanjem se je dovedlo ljudstvo do tega, da polagoma uvidevši korist šole sedaj pošilja svoje otroke redno v šolo. Tudi marljivo in za svoj poklic vneto učiteljstvo ima zaslužni delež pri izvrševanju zakona gledé redne hoje v šolo. Znano je sploh, da stariši mnogokrat ne odtegujejo svojih otrok šolskemu pouku iz protivja in sovraštva do šole in učiteljstva, temveč zaradi revščine, žalostnih domačih razmer, prepira v družini itd. V takih slučajih tudi stroga kazen ne izda zadosti, pač pa večinoma dobra, poučna, tolažilna beseda učiteljeva in duhovnikova, ako je ta šolski prijatelj. Ako se učitelj potruži v hiše takih za odgojo svojih otrok malomarnih starišev, doseže večidel svoj namen. Seveda sliši tu pa tam tudi kako nepovoljno, ali to ga nikakor ne sme ovirati v izvrševanju svojega dobrega namena. Jako pametna je bila odredba jednega predsednika tukajšnjega okr. šol. sveta, da je pričel izročevati reševanje šolskih zamud zastopnikoma učiteljstva v okr. šol. svetu. Ta gotovo najbolje poznata razmere pojedinih krajev, lahko tudi poizvesta za vzroke šolskih zamud pri svojih tovariših in takó lehkó pravo ukreneta pri nasvétu kazni. Tudi krajni šolski sveti izpolnjujejo še zadosti vestno svojo dolžnost gledé šolskih zamud,

Razvidno je iz poročil okr. šolskih nadzornikov pri vsakoletnih zborovanjih, da se hoja v šolo zboljšuje od leta do leta in se vsled tega tudi manjšajo kazni. Glavna ovira pri pouku, katere pa ne bo mogoče nikdar odpraviti, pa je bolezen. Vsako leto je treba v posameznih krajih zapreti šolo za več tednov. Ko so se odslovile lansko leto osepnice za nedoločen čas, oglasile pa so se namesto teh letos druge bolezní, kakor dobrci (ošpice), kašelj, škrlatinka. Dasi te sovražnice otrok niso ravno zahtevale toliko žrtev kakor osepnice, vendar so zabanjevale več časa trdovratno otrokom hojo v šolo. —

Primeroma z drugimi okraji imel je naš okraj pred kakimi desetimi leti še prav malo šol. Sedaj se otvori skoro vsako leto kaka nova šola, že obstoječe učilne pa se razširjajo na večrazredne. Lani se je blagoslovila nova šola v Radomlji, v Domžalah pa opustila stara, zaduhla in se preselila v krasno, novo poslopje, v katerem se je mnogobrojni mladini oskrbelo še dvoje učiteljskih moči; Homčanje so tudi hoteli imeti šolo za svoje otroke. Postavili so jo na lepem, ravnem kraju poleg vasi, spravili jo če pod streho in ko se odslovi prihodnje poletje, izbirali si bodo že Homčanje s potrebnimi vedami oboroženega učitelja iz ljubljanskega učiteljišča, kajti do takrat bodo pripravili že razni roko-delci poslopje za otvorenje. Stranjčanje bi pa radi zidanje šole preložili še za precej let, vendar bodo pa menda sprevideli, da se bode treba kmalu poprijeti resne misli za pripravo potrebnega stavbnega gradiva. Vseh k Stranjski fari pripadajočih vasij pa menda zaradi prevelike oddaljenosti od prihodnjega šolskega poslopja ne bo mogoče okleniti s šolskimi paragrafi. Na Gozdu bodo gotovo otroci gonili še dolgo let na kamniške planine „trunkaste“ prašiče, drobnico in govedino, predno se jim bode začela polagati prva podlaga za filozofične, medicinične, juristične in teologične študije. Za šolo vneti Seljanje so naprosili svojega marljivega cerkovnika, da blaži toliko časa srca njihovih dragih mladih, da jim bode mogoče na šolskem poslopji, vzdigujočem se na prijaznem holmci, pribiti prepotrebno hišno številko. Prijazni prebivalci dolinskega Špitaliča, ki še nimajo svojega šolskega poslopja in tudi ne učitelja s potrebnim šolskim patentom, zavidajo zaradi šole obsirni Motnik, kateremu je po večletnem opoviranju Celjske gospode, lansko leto okr. šolski svet kamniški dekretiral željenega učitelja. Zavidno se ozirajo, vozeč se skozi slikoviti Tuhinj na ondotno šolsko poslopje, ki svedoči popotniku, da se je od onega časa, ko so praznili Jurčičevi rokovnjači težke francoske blagajne, že mnogo storilo za izobraženje človeškega duha, da tu biva rod, ki zna že sukati pero in prebirati prekristne knjige družbe sv. Mohorja. Špitalci pripovedujejo sami, da bi se že radi znebili te pregrešne zavisti do šol svojih srečnih sosedov in bi imeli svojo šolo rajši danes nego jutri, posebno že zatgadelj, da bi ne bilo treba sitnim šolskim interesentom na vprašanja zaradi lastne šole odgo-

varjati tolikrat v nikalnih stavkih. Vranjepski župnik se trudi že mnogo let, da bi otrokom svojih revnih farmanov pripomogel do potrebnega šolskega pouka, a bržkone vzšlo in zašlo bode solnce več tisočkrat, predno se bodo mogli ondtni otroci učiti veronauka iz predpisanega katekizma. Farmane namreč, katerih malo rodovitna zemlja ne preskrbuje niti z vsakdanjim živežem in se vsled tega morajo boriti v potu svojega obraza za svoj obstanek pri ogljarskih kopah, ne bodo nikdar mogli dovažati s svojimi slabotnimi volički po strmih potih potrebnega gradiva za ono poslopje, kjer se bode mlademu nadebudnemu zarodu delila dušna hrana, ako jim deželni odbor ne dovoli v porabo pri vseh šolskih stavbah neobhodno potrebnih treh tisočakov. (Konec prih.) *V. Burnik.*

Književnost.

„Popotnikov“ koledar za slovenske učitelje. 1890. IV. leto. Uredil in založil Mihael J. Nerač, nadučitelj in urednik „Popotniku“ v Mariboru, tiskala tiskarna sv. Cirila. Cena: ukusno v platno vezan stoji 1 gld. 25 kr. Ureditev tega koledarja je zelo težavna, ker je ob enem tudi šematizem šolskih oblastev in vseh ljudskih in meščanskih šol in učiteljstva v slovenskih pokrajinah. Le pri vztrajni in vzgledni marljivosti g. urednika je mogoče, da smo za božič dobili tako važno in popolno prirodno knjigo. Ta marljivost pač zasluži, da si slednja slovenska učiteljica in slednji slovenski učitelj omisli to prekornostno in potrebno knjigo in se na ta način omogoči, da ne bode imel g. izdajatelj poleg tolikega truda še gmotne škode. Ta četrti letnik je proti tretjemu mnogo popolnejši. Popolnjena pa je vsebina s sledečo tvarino: imenik in pravila „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“, perijodični uradni opravki šolskih vodstev in krajskih šolskih svetov, šolski prazniki, učiteljeva knjižnica (obširen imenik učiteljstvu priporoče vrednih knjig v daljno izobrazbo), nadaljevanje imenika primernih knjig za šolske knjižnice. Šematizem se je s tem popolnil, da so pri okrajnih šolskih svetih navedeni vsi udje teh oblastev, pri vsaki šoli pa predsednik krajnega šolskega sveta in krajni šolski nadzornik, povsod se nahaja število za šolo godnih in šolo obiskujočih otrok. Nov je tudi imenik upokojenih in v teku leta umrlih učiteljev. Pri tej uredbi bode koledar prav dobro služil ne le učiteljskemu osebju, ampak tudi šolskim oblastvom, posebno okrajnim in krajnim šolskim svetom, katerim ga toplo priporočamo.

Malé Noviny pro děti, urednik Fr. Vladimír Krch, tisk V. Neubert-a na Smichovem. To je naslov časopisa za otroke 1. in 2. razreda. Naméro ima, tem otrokom vzbujati veselje do čitanja. Po vsebini in obliki je ta list tako urejen, da ga otroci prvega razreda že morejo z lahkoto in z razumom čitati. Da je v slovenskem jeziku pisan, morali bi ga priporočati vsaki šoli, ker je vse urejeno po pedagoških in didaktičnih načelih in je list bogato ilustrovan. Izhaja vsak mesec enkrat in stoji za vse leto 50 kr.

Zahvala.

Za blago naklonjenost, katero sta ob zadnji uredbi učiteljskih plač na Kranjskem učiteljstvu našemu izkazala visoki c. kr. deželni šolski svet in visoki deželni zbor kranjski, kakor tudi za odločno in vplivno besedo, s katero so ob tej priliki preblagorodni gospod deželni predsednik Andrej baron Winkler, blagorodni gospod c. kr. okrajni komisar Jožef Rihar in blagorodni gospodje deželni poslanci Ivan Hribar, kanonik Karl Klun,

Srečko Stegnar, prof. Fr. Šuklje in c. kr. okrajni sodnik Fr. Višnikar pripomogli, da se je ta uredba navzlic mnogim zaprekam srečno izvršila, izreka „Slovensko učiteljsko društvo“ v imeni vsega kranjskega učiteljstva najjiskrejšo zahvalo.

Iz odbora „Slovenskega učiteljskega društva“
v Ljubljani, 4. grudna 1889.

Tajnik:

Fran Krulec.

Predsednik:

Andrej Žumer.

Gospodom sotrudnikom „Učiteljskega Tovariša“.

Z denašnjim dnem stopa „Učiteljski Tovariš“ v trideseto leto svojega delovanja na ljudsko-šolskem polju. Dolga vrsta let! Vprašajmo se danes, ko prestopamo prag v novo leto: Kako je naš list mogel preživeti toliko vrsto let? Odgovor na to vprašanje ni težak: Vzdrževala ga je vstrajnost uredništva, zavednost našega naroda in moralična podpora sotrudnikov. Če si danes usojamo na tem mestu svoje želje izraziti, mérjijo iste v prvi vrsti na to, da nam vsi sotrudniki še nadalje ostanejo zvesti — da si smatrajo za sveto dolžnost še dalje podpirati naše podjetje, katerega namen je jasno označen v denašnjem programu. Narod, za katerega srečo, duševni in gmotni napredek delujemo, bode gotovo hvaležen za požrtvovalnost sotrudnikov. Z mnogih stranij so nam zglasili, oziroma obljubili svoje sodelovanje izkušeni šolniki slovenski, tako: Abram Leopold, Bénédek Jožef, nadzornik Bezljaj Jožef, Bregar Jožef, Černologar Konrad, Dimnik Jakob, nadzornik Gabršek Frančišek, Gantar Janez, Golmajer Frančišek, Gros Peter, Janežič Jakob, Javoršek Anton, Jeglič Janko, Jelenec Luka, nadzornik Jeršinovic Anton, Kecelj Alojzij, ravnatelj Lapajne Ivan, nadzornik Letnar Lovro, nadzornik prof. Levec Frančišek, Lunder Frančišek, prof. Marn Jožef, Miklavčič Janja, prof. Orožen Frančišek, Papa Frančišek, prof. Pintar Luka, Praprotnik Andrej, Ravnikar Jernej, Razinger Anton, Ribnikar Vojteh, Rozman Ignacij, Rus Frančišek, prof. Rutar Simon, Sajè Janez, gimnazijski ravnatelj in nadzornik Senekovič Andrej, Šerc Marija, Šetina Frančišek, nadzornik Tomšič Ivan, nadzornik Thuma Ivan, Trošt Ivo, prof. Vrhovec Ivan, Zarnik Martin, Zupanec Ivan, nadzornik prof. Zupančič Vilibald, Žirovnik Janko in dr.

Nadejamo se, da se tem sotrudnikom pridružijo še drugi iz slovenskih pokrajin, da nam bode mogoče, „viribus unitis“ z listom tako napredovati, kakor nam veleva stanovska naša čast!

Uredništvo.

Vestnik.

Imenovanje. Članom visokega c. kr. deželnega šolskega sveta na Kranjskem je Nj. Veličanstvo presvetli cesar imenoval ravnatelja ljubljanske višje gimnazije g. Jožefa Šumana. S tem imenovanjem je postal deželni šolski svet skoraj po preteku jednega leta polnoštevilen, kar se je z imenovanjem vladnega svetnika g. J. Merka popolnilo tudi izpraznjeno mesto upravno-gospodarskega poročevalca pri c. k. deželnem šolskem svetu. Kranjsko učiteljstvo more oboje imenovanje z veseljem pozdravljati, ker nam je g. svetnik Merk znan kot iskren prijatelj učiteljstva in g. ravnatelj Šuman kot izkušen pedagog.

Osobne premembe. C. kr. mestni šolski svet ljubljanski je učitelja na II. mestni deški šoli v Ljubljani g. Frančiška Bahovca na podstavi § 18. dež. zakona z dné 28. malega travna 1873. l., št. 2., iz II. plačilne vrste premaknil v I. plačilno vrsto (700 + 00 gld.) in c. kr. deželni šolski svet je ta sklep c. kr. mestnega šolskega sveta potrdil. — C. kr. okrajni šolski svet na Krškem je vodstvo dvorazredne ljudske šole v Bostanji začasno izročil g. Janezu Levcu, učitelju v Mokronogu. — Izprašani učiteljski kandidatinji gospodičina Nikolaja Suppan in gospodičina Matilda pl. Langer-Podgoró sta vstopili za učiteljici v privatni ljudski šoli gospodičin Rehnovih v Ljubljani. — Gospodičina Frančiška Sagorz, doslej učiteljica v zavodu Irme Huthove v Ljubljani, prestopila je z začetkom tega šolskega leta na Rehnov zavod. — Izprašana učiteljska kandidatinja gospodičina Berta Huth je postala začasna učiteljica v Huthovem zavodu. — Gospodičini Olgi Sittigovi, izprašani otroški vrtnarici, dovolil je c. kr. mestni šolski svet, da sme brezplačno praktimirati v I. mestnem otroškem vrtci. — Gospodičina Minka Moos-ova je brezplačna suplentinja na sedemrazredni mestni dekliški šoli pri sv. Jakopu v Ljubljani. — Izprašano vrtnarico Marijo Podobnikovo je mestni občinski svet ljubljanski imenoval za vrtnarico v II. mestnem otroškem vrtci. — Izprašana učiteljska kandidatinja šolska sestra Metodija Kališek je postala učiteljica na dvorazredni privatni ljudski šoli v ljubljanskem Marijanišči. — Usmiljena sestra Apolonija Pipan je vstopila za učiteljico v Lichtenthurnovem sirotišči v Ljubljani. — Službo učitelja-voditelja na jednorazrednici v Sorici (okraj Kranj) je začasno dobil izprašani učiteljski kandidat g. Ivan Zupan, drugo učiteljsko službo na dvorazrednici v Veliki Dolini (okraj Krško) pa izprašana učiteljska kandidatinja gospodičina Elvira Sittigova.

Iz našega društva. Prvi prihodnji učiteljski večer bode v sredo dné 8. prosinca t. l.

Osepnice so se med šolsko mladino na Raketu, v Črnem Vrhu nad Idrijo in v Smladniku tako razširile, da so morali šole zapreti.

Božične počitnice v Ljubljani so se po ukazu visokega naučnega ministerstva in visokega deželnega šolskega sveta za srednje šole ljubljanske in po odredbi c. kr. mestnega šolskega sveta tudi za ljubljanske ljudske šole izvanredno pričele že z dném 21. meseca grudnia. Ta ukrep je bil prav

umesten, ker so poslednje dni šolski otroci začeli bolehati za „influenco“.

G. Peter Majcen, umirovljeni učitelj v Hočah pri Maribornu, umrl je dné 13. grudnia 1889. l. Prisedši iz cerkve domov, zgrudil se je na tla in bil mrtev. N. v. m. p. l.

G. prof. kanonik Marn bode to leto v našem listu opisal tri za slovensko šolstvo in mladinsko književnost našo posebno zaslužne može in še nekoliko starejših pisateljev 19. veka.

Zahvala. Odbor slavnega našega literarnega društva „Matiče Slovenske“ je naklonil v svoji zadnji seji „Slovenskemu učiteljskemu društvu“ dokaj raznovrstnih knjig v knjižnične namene. Za ta blagi čin usoja si podpisani odbor tem pôtém izreči svojo najtoplejšo zahvalo.

Odbor „Slov. učiteljskega društva“ v Ljubljani, dné 4. grudnia 1889. l.

Tajnik:

Ivan Krulec.

Predsednik:

Andrej Žumer.

Zahvala. Blag. gospod Anton Ditrich, posestnik in trgovec, izročil mi je za tukajšnje ubogo šolsko mladino obilo pisarskega in risarskega blaga.

V prijetno dolžnost si štejem, omenjenemu gospodu za ta dar izreči tem pôtém prisrčno zahvalo.

V Postojini, dné 19. grudnia 1889. l.

Janez Thuma, nadučitelj.

„**Muzejsko društvo**“ v Ljubljani je po dolgem prestanku preteklo leto zopet izdalo obširno letno poročilo, obsežajoče 382 strani s starinoznanim zemljevidom kranjske dežele od c. kr. konservatorja, g. vladnega svetnika A. Globočnika. Spisi zgodovinskega in prirodnoznanstvenega obsega, katere so priobčili gg. N. Milkowicz, A. Kaspret, J. Wallner, V. Voss in doneski prirodnoznanstveno-literarne zapuščine K. Deschmann-a nam kažejo, kako bogata je naša dežela v tem obziru. To zopet pomlajeno društvo zasluži vsestranske zanimanja in vsestranske podpore in tudi naše učiteljstvo pri tem zanimanju ne sme zaostajati. Žalibog, da ima društvo samo 82 udov. Ker društvenina znaša na eto 3 gld., se pač pri skromnih gmotnih razmerah našega učiteljstva ne more zahtevati, da bi učitelji sami pristopili k društvu, ali vsaj to se lahko doseže, da pristopijo vse okrajne učiteljske knjižnice k društvu, da ima potem vsak učitelj priliko društvena izvestja čitati. Na to opozarjamo vse okrajne knjižnične odbore.

„**Glasbene Matiče**“ odbor v Ljubljani, katera je za omiko našega muzikalno nadarjenega naroda na glasbenem polji velikega pomena, sklenil je v zadnji svoji seji, da za tekoče leto poleg drugih muzikalij izda tudi zvezek prosto-narodnih pesmij v obliki, kakoršno ima znana Žirovnikova zbirka. Ker je učiteljstvo po svojem poslu v najbližnji dotiki s prostim narodom in mu je po njegovi omiki in njegovem muzikalnem ukusu najlaže pravih narodnih pesmij nabirati, sklenil je odbor, da se v izvršitev svojega sklepa obrne do muzikalno izobraženih učiteljev, kateri naj bi nabirali in po be-

sedah in napevih spisavali take narodne pesmi, ki so primerne in vr dne, da se natisnejo. Naše uredništvo se je naprosilo, da slavnemu učiteljstvu objavi ta poziv. Ker si smatramo za dolžnost, da učiteljstvo tudi s te strani pospešuje narodno omiko in napredek, prosimo učitelje in glasbenike, da ustrezajo želji in nameri „Glasbene Matice“. Pesmi morajo biti pristno narodne. Ker pa „Glasbena Matica“ namerava že letos izdati jeden tak zvezek, naj se pesmi pošiljajo do konca meseca sušca predsedništvu „Glasbene Matice“ ali pa našemu uredništvu, katero jih bode izročilo imenovanemu zavodu. Za vsako pesem, ki se v zbirko vzprejme, določila se bode pošiljatelju primerna nagrada.

Dunajske šole. Da se je šolstvo v avstrijski prestolnici tekom stoletja dókaj razvilo, svedočijo nam sledeče številke: Leta 1769. je bilo 68 šol in 5800 učencev. Pohajalo je šolo jedva 24 odstotkov za šolo godnih otrok. Leta 1847. obiskavalo je šolo 26.000 za šolo godnih otrok. A ko je prevzela občina dunajska šolo v svojo oskrbo, začelo je število šol izdatno rasti. Dunaj

ima zdaj 96 šolskih poslopij in 160 šol s 1527 razredi in 83.000 šolskimi otroki. Razvidno je iz tega, da je trošek za dunajsko šolstvo znaten. Med tem, ko je Dunaj potrosil 1850. leta 128.000 gld. v šolske namene, narasel je trošek zdaj na 4 milijone. L. 1850. je stal občino jeden učenec 1 do 5 gld., zdaj jo velja do 50 gld.

Berolinsko šolstvo. Berolin ima 180 mestnih šol, 3.020 razredov in 169.052 učencev. — Na teh šolah poučuje 180 voditeljev, 1.906 učiteljev, 941 učiteljic za ženska ročna dela. Pred dvajsetimi leti ni bilo niti petine tega števila. Vrh tega pa še niso vštete zasebne šole. Povprečna plača berolinskih učiteljev znaša 2.325 mark (1.395 gld.), učiteljic pa 1400 mark (840 gld.)

Učiteljske plače na Francoskem. Najnovejši zakon, kateri ureja plače francoskemu učiteljstvu, določa 5 plačilnih razredov in sicer za učitelje po 1.000, 1.200, 1.500, 1.800, 2.000 frankov. Voditelji šol, katere imajo več nego 2 razreda, dobivajo po 200, ako imajo več kakor 4 razrede, po 400 frankov opravilnine.

Št. 823

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

okr. š. sv. Na jednorazredni ljudski šoli v Topli Rebri se stalno umešča služba učitelja-voditelja s 400 gld. letne plače, s 30 gld. opravilnine in prostim stanovanjem. Prošnje je po določenem póti vlagati do dné 6. prosinca t. l. pri tukajšnjem uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Novemestu dné 14. grudna 1889. l.

Št. 1100

okr. š. sv. Na jednorazrednici na Preloki je razpisana služba učitelja-voditelja z letno plačo 450 gld., z opravilnino 30 gld. in prostim stanovanjem v stalno ali začasno umestitev. Prošnje naj se vlagajo do 25. prosinca 1890. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlji.

C. kr. okrajni šolski svét v Črnomlji, dné 20. grudna 1889. l.

Št. 1184

okr. š. sv. Na jednorazredni šoli v Dragi se razpisuje učiteljska služba z letno plačo 450 gld. s 30 gld. opravilne doklade, s prostim stanovanjem in gospodarskim poslopjem, v stalno ali začasno umestitev. Na posebno željo občine bi se dala prednost prosilcu, ki je zmožen orgljanja.

Pravilno osnovane prošnje naj se pri podpisanem uradu postavnim pótem vlagajo do 20. prosinca 1890. l.

C. kr. okrajni šolski svét Kočevje, dné 26. grudna 1889. l.

Št. 1224

okr. š. sv. Drugo učiteljsko mesto na dvorazrednici v Begunjah pri Rakeku s plačo IV. razreda se za stalno odda. Prošnje je pošiljati do 15. prosinca 1890. l. podpisanemu uradu.

C. kr. okrajni šolski svét v Logatci, dné 13. grudna 1889. l.

Listnica uredništva in upravníštva. Denašnje številko smo poslali vsem doznanim naročnikom našega lista in drugim, o katerih mislimo, da se zanimajo za naše šolstvo. Ako smo morda koga izpustili, naj nam ne šteje v zlo, ker začetek je povsod težak. Da olajšamo p. n. naročnikom pošiljanje naročnine, oziroma društvenine, priložili smo vsem pošiljattvam zunaj Ljubljane poštné nakaznice. Ako bi kdo ne mislil lista vsprejemati, naj nam blagoizvoli to številko vrniti.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 15. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vsé leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje „Slovenskega učiteljskega društva“ prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Florijanske ulice št. 1; naročnino pa prejema g. Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco.

Učiteljski
TOVARIS.

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva“
v Ljubljani.

Trideseto leto.

1890.

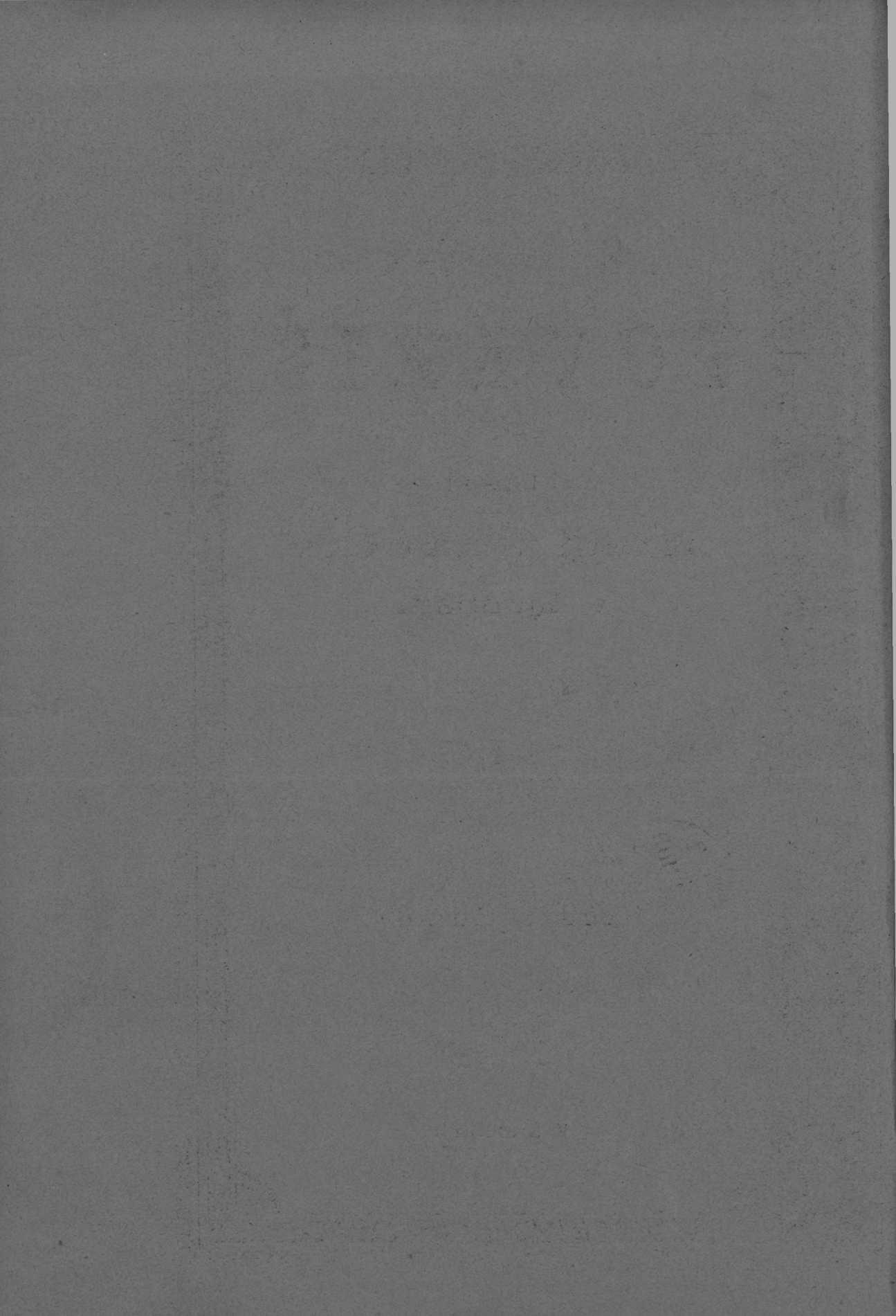
Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

V Ljubljani.

Natisnila J. R. Milic-eva tiskarna.

Učiteljski

T O V A R I Š.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Trideseto leto.

1890.

Izdavatelj in urednik:

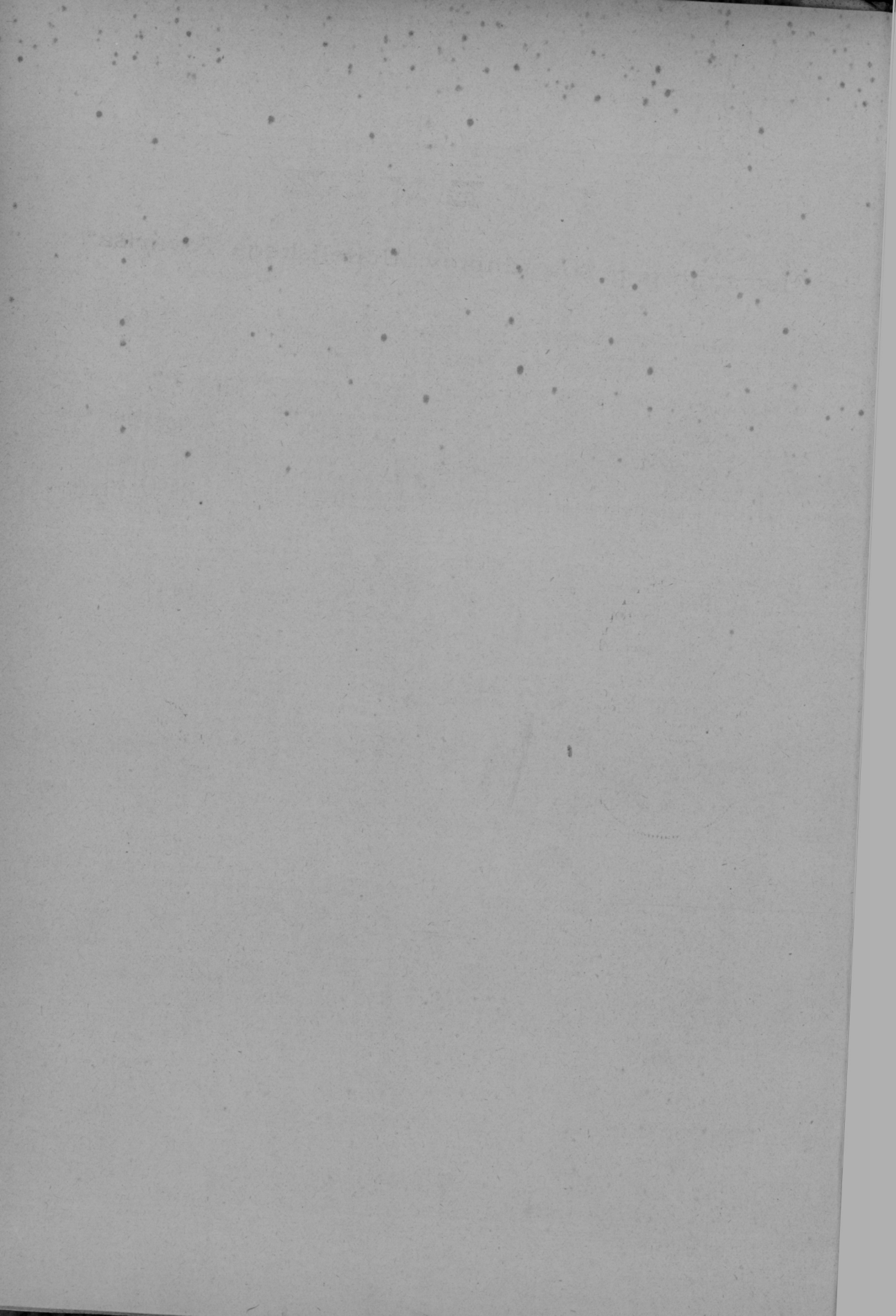
Andrej Žumer,

mestni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

V Ljubljani.

Natisnila J. R. Milic-eva tiskarna.

I M E N I K

letošnjih g. g. sotrudnikov „Učiteljskega Tovariša“.

- Abram Leopold*, nadučitelj v Kostanjevici.
Bajec Ivan, učitelj v Polhovem Gradcu.
Barle Janko, nadučitelj in načelnik krajnega šolskega sveta v Podzemlju.
Belar Leopold, nadučitelj v pok. in regens chori pri sv. Jakobu v Ljubljani.
Benedek Jožef, nadučitelj v Planini.
Benedik Karl, nadučitelj v Smledniku.
Bernard Karl, nadučitelj na Jesenicah.
Bezljaj Jožef, meščanski učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem.
Bozja Jožef, nadučitelj na Blokah.
Bregant Mihael, nadučitelj v Selcih.
Burnik Valentin, nadučitelj v Kamniku.
Cerar Ivan, učitelj v Preserji.
Čuček Rajmund, c. kr. profesor na učiteljski v Kopru.
Dimnik Jakob, učitelj v Postojini.
Fakin Anton, učitelj v Repentabru.
Furlan Jakob, učitelj v Ljubljani.
Gabršek Francišek, nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem.
Gantar Ivan, nadučitelj na Studenci.
Gärtner Francišek, učitelj na Dobravi.
Gašperin Gašpar, nadučitelj v Starem Trgu.
Golmajer Francišek, nadučitelj v Loškem Potoku.
Govekar Francišek †, nadučitelj v Šiški.
Grčar Andrej, nadučitelj v Mokronogu.
Gross Peter, nadučitelj v Zagorji ob Savi.
Ivanec Francišek, učitelj v Velikih Laščah.
Jeglič Janko, nadučitelj pri sv. Križi pri Turnu.
Jeglič Francišek, učitelj na Dovjem.
Jelenec Luka, nadučitelj v Št. Juriji.
Jeršinovic Anton, nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Črnomlju.
Kalinger Florijan, učitelj v Radovici.
Kecelj Alojzij, učitelj v Ihanu.
Knific Luka, nadučitelj na Trati.
Konschegg Friderika, učiteljica v Ljubljani.
Korošic Jožef, učitelj v Škocjjanu pri Turjaku.
Krulec Ivan, učitelj v Ljubljani.
Lah Egen, mestni uradnik in poročevalec v gospodarskih stvareh pri c. kr. mestnem šolskem svetu v Ljubljani.
Lapajne Anton, učitelj v Ribnici.
Lapajne Ivan, ravnatelj meščanski šoli v Krškem.
Leban Anton, nadučitelj v Komnu.
Leban Janko, učitelj v Avberu.
Lego Jan, uradnik pri deželnem muzeji v Pragi.
Levec Francišek, c. kr. profesor, okrajni šolski nadzornik in urednik v Ljubljani.
Likar Janko, učitelj v Izlakah.
Likožar Anton, učitelj v Goričah.
Lunder Francišek, nadučitelj na Raki.
Luznik Alojzij, učitelj v Škrbini.
Maier Jožef, učitelj v Ljubljani.
Marn Jožef, kanonik, predsednik „Slovenske Matice“ in c. kr. profesor v Ljubljani.
Marolt Francišek, učitelj na Brdu.
Medveček Peter, nadučitelj v Opatjem Selu.
Michel Marija, učiteljica v Krškem.
Miklavčič Janja, učiteljica v Št. Vidu nad Ljubljano.
Močnik Matej, učitelj v p. v Ljubljani.
Novak Jožef, učitelj na Dobrovi.
Okorn Ivan, učitelj v Preddvoru.
Orožen Francišek, c. kr. profesor na učiteljski v Ljubljani.
Petrovec Tomaž, učitelj v Čemšeniku.
Pokorn Francišek, učitelj v Horjulu.
Pour Ana, učiteljica na Vrhniki.
Požnel Ivan, nadučitelj na Rakeku.
Primožič Štefan, učitelj v Postojini.
Rant Francišek, učitelj na Trati.
Rant Matija, nadučitelj na Dobrovi.
Ravnikar Jernej, nadučitelj v Litiji.
Razinger Anton, učitelj v Ljubljani.
Ribnikar Vojteh, nadučitelj v Dol. Logatici.
Dr. Romih Tomaž, učitelj na meščanski šoli v Krškem.
Rozman Anton, učitelj v Žabnici.
Rozman Ignacij, učitelj v Mošnjah.
Rutar Simon, c. kr. profesor v Ljubljani.
Saje Janez, nadučitelj v Št. Jerneji.
Sedlak Jožef, učitelj v Kopanji.
Sittig Melanija, učiteljica v Smledniku.
Skala Anton, nadučitelj v Vremah.
Stegnar Feliks, c. kr. kaznilnični učitelj v Ljubljani.
Stiasny Ljudevit, učitelj v Kamniku.
Šerc Marija, učiteljica v Domžalah.
Thuma Janez, nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Postojini.
Tomšič Ivan, c. kr. vadniški učitelj, okrajni šolski nadzornik in urednik v Ljubljani.
Trošt Francišek Ks., nadučitelj na Igu.
Trošt Ivo, učitelj v Razdrtem.
Zavrl Valentin, učitelj v Stopičah.
Zupanec Ivan, učitelj v Velikih Poljanah.
Žirovnik Janko, nadučitelj v Št. Vidu nad Ljubljano.

Skupno število 84.

IMENIK

KAZALO.

I. Vzgoja in pouk.

	Na strani
Črtice iz dekleške šole. <i>Ana Pour</i>	195
Ekskurendna šola. <i>Fr. Trošt</i>	83
Estetika v ljudski šoli. <i>Melaniya Sittig</i>	226
Iz šolske delarne. <i>V Ribnikar</i>	150
Kako naj učitelj skrbi za zdravje šolskih otrok <i>Fr. Gärtner</i>	293
Kateremu otroku naj učitelj izkazuje največjo ljubezen in potrpežljivost. <i>Marija Šerc</i>	149
Katerih napak naj se učitelj pri vzgoji šolske mladine izogiba, da doseže svoj namen? <i>P. Gross</i>	17
Kje je iskati vzrok, da se v šolah na deželj pre- malo goji šivanje in krpanje. <i>Marija Šerc</i>	371
Lavtarjeva metoda pri pouku v računstvu na najnižji stopinji ljudske šole. <i>I. Krulec</i>	49
Navod učitelju pri pisalnem pouku. —z—	113
Nekaj besed o čitanji. <i>J. Novak</i>	212
Obéevanje z učenci početniki. <i>I. Krulec</i>	233

	Na strani
O potrebi popularizacije najnavadnejših pravil praktične vzgoje. <i>I. Trošt</i>	52
O risani brez stigem. —z—	291
O strahovih. <i>I. Trošt</i>	20, 35
O zemljepisnem pouku. <i>Fr. Orožen</i> . 145, 161, 162, 177, 178, 193, 194, 209, 258, 289, 305, 355	
Pouk v kmetijstvu in sadjarstvu v ljudski šoli. <i>V Ribnikar</i>	179
Praktična vporaba teorije v kmetijstvu. <i>A. Keceļj</i>	84
Pravno stališče učiteljevo glede šolskega vrta. <i>J. Jeglič</i>	33
Prazen strah. <i>I. Trošt</i>	120
Pripovedke v ljudski šoli. <i>A. Leban</i>	115
Spisje na jednorazrednici. <i>I. Likar</i>	182
Uganka v ljudski šoli. <i>Fr. Rant</i>	373
Vzgojila zoper surovost. <i>M. Sittig</i>	116
Zrno do zrna pogača! <i>J. Žirovnik</i>	102

II. Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

Gojitev cerkvene glasbe (d. š. sv., 24. sušca 1890 št. 466)	155
Klasifikacija na obrtnih šolah (dež. vlada 20. vel. travna, št. 5014)	243
Nabiranje denarja v ljudski šoli (d. š. sv. 20. svečana 1890., št. 257)	124
Navodilo o zgodovinskem in zemljepisnem pouku (m. š. sv., 9. kimovca 1890., št. 393)	311
Odobrena učna knjiga za verouk (d. š. sv., 29. vel. travna 1890., št. 1015)	243
O katekizmih (d. š. sv., 12. sveč. 1890., št. 302)	88
O razpisih učiteljskih služeb (d. š. sv., 6. vino- toka 1890., št. 1977)	326
O ubožnih knjigah (d. š. sv., 1. kimovca 1890., št. 1256)	360
Podpore za izboljšanje šolskih vrtov (d. š. sv., 30. roznika 1890., št. 1297)	216

Predpisana učila (d. š. sv. 19. grudna 1874., št. 2764)	171
Preizkušnje učne usposobljenosti	106
Statistično popisovanje ljudskih šol l. 1890	65, 107
Učiteljski tečaj na Grnu (d. š. sv., 6. malega srpana 1890., št. 1350)	216
Ukovina na srednjih šolah	244
Zakon od dne 5. grudna 1889 o oskrbovanji in plačilu za verski pouk	6
Za otroške knjižnice prepovedani knjigi (d. š. sv., 27. sušca 1890. št. 605)	136
Za otroške knjižnice priporočena knjiga (d. š. sv., 10. roznika 1890., št. 799)	244
Za učiteljske knjižnice priporočena knjiga (d. š. sv., 14. vel. travna 1890., št. 2266)	186
Za vporabo na ljudski šoli pripuščene knjige	245, 268, 297

III. Književna poročila.

Aškerceve „Balade in romance“. <i>I. K.</i>	156
Bekov „Sliječev prijatelj“. <i>Fr. L.</i>	40
Fajgeljnovi „Orgeljski odmevi“. <i>L. Belar</i>	41
Foersterjeva „Cantica sacra“. <i>J. M.</i>	328
Foersterjeva „Klavirska šola“. <i>J. M.</i>	328
Giontinijeva „Knjižnica za mladino“. <i>I. K.</i>	346
Hribarjev „Narodni koledar 1891“. <i>Fr. T.</i>	360
Hrovatovi „Spisi Kristofa Šmida IX.“ <i>I. K.</i>	298
Hubadovi „Junaki“. <i>L. Belar</i>	60
Hubadove „Pripovedke za mladino III.“ <i>I. K.</i>	347

Janskyjeve stenske zoologične podobe. <i>I. K.</i>	379
Katalog des k. k. Schulbücherverlages in Wien. <i>A. Ž.</i>	298
Komeljeva „Organizacija vojsstva“. <i>A. Ž.</i>	89
Komeljev „Službovnik za c. in kr. vojsko“. <i>A. Ž.</i>	108
Komeljev „Vežbovnik“. <i>A. Ž.</i>	298
Kopetzkyjeva „Anleitung zur Errichtung gewerb- licher Fortbildungsschulen“. —a—	328
Kosijeve „Narodne legende I.“ <i>A. Ž.</i>	108
Künstnerjeve „Kartenskizzen“. <i>I. K.</i>	217

Kyzlikove stenske table za prvi pouk v računstvu		
<i>I. K.</i>	379	
Lavrenčičeva „Zgodovina cerkljanske fare“.	<i>S. R.</i>	172
Lebanove „Iskrice“.	<i>I. K.</i>	298
Letna šolska poročila		312, 328, 378
Letno poročilo šole na Grmu.	<i>I. K.</i>	217
Levčev „Ljubljanski Zvon“.	<i>A. Ž.</i>	137
Male Noviny pro děti.	<i>A. Ž.</i>	13
Marnova „Knjiga Slovenska v XIX. veku“:		
1. Cigale Matej	183, 201, 213	
2. Dežman Dragotin	238	
3. Einspieler Andrej	24	
4. Erjavec Frančišek	308, 324	
5. P. Hrovat Ladislav	376	
6. Jenko Simon	244	
7. Levstik Frančišek	234	
8. Majar Matija	37, 57	
9. Mandelc Valentin	343	
10. Dr. Muršec Jožef	73, 86	
11. Pirnat Andrej	154	
12. 13. Radonievč Viteslav in Josip	263	
14. Trstenjak Davorin	103, 122, 134, 153	
Marnova „Knjiga Slovenska v XIX. veku“:		
15. Tušek Ivan	266, 296	
16. Volčič Jakob	167	
17. Volčič Janez	357	
Mittheilungen des Musealvereines.	<i>S. R.</i>	248
Nedeljkov „Don Kišot“.	<i>I. K.</i>	328
Neratov „Popotnikov koledar 1890“.	<i>A. Ž.</i>	13
Offertoria pro festis majoribus.	<i>L. Belar</i>	74
Popis praznovanja 40 letnega vladanja cesarjevega v Črnomlji.	<i>L. Belar</i>	74
Porekarjevi „Nauki o varstvu živalij“.	<i>A. Ž.</i>	29, 60
Rakuševo „Slovensko petje v preteklih dobah“.		380
Ravnikarjev „Matej Ravnikar“.	<i>I. K.</i>	328
Riegerjeva „Zeitschrift für das österreichische Volksschulwesen“.	<i>Fr. L.</i>	28
Romihov „Nauk o knjigovodstvu“.	<i>A. Ž.</i>	60
Siebenter Jahresbericht des Vereines zur Gründung unentgeltlicher Knabenbeschäftigungsanstalten. Wien.	<i>A. Ž.</i>	187
„Slovenska beseda“		262
Stenska naštevanka.	<i>A. Ž.</i>	89
Tomšičev „Vrtec“.	<i>A. Ž.</i>	125

IV. Razni spisi.

Genjenemu slovenskemu učiteljstvu.	<i>J. Lego</i>	99	S katerimi prilogami je učiteljem na Kranjskem opremljati prošnje?	<i>Fr. Levce</i>	73
Iz deželnega zbora kranjskega	321, 337,	353	Slovenski del učnih načrtov na Primorskem.	<i>R. Čuček</i>	164
Kako bi se naše šole najlaže oskrbele z učili.					
<i>F. Gärtner</i>		210	Šolstvo ljubljansko začetkom l. 1890/1.	<i>E. Lah</i>	307
Koleginjam.	<i>Janja</i>	9	Učiteljica tovarišici ob nastopu nove službe.	<i>M. Šerc</i>	23
Kranjsko učiteljstvo v „Slovenski Matici“.	<i>J. Dimnik</i>	10	Učiteljske plače na Gorškem. —		148
Nekaj črtic iz šolskega življenja v Kamniku v minulih stoletjih.	<i>L. Stiasny</i>	55, 101, 118, 152,	„Učiteljski Tovariš“ častitim svojim podpornikom in prijateljem.	<i>A. Žumer</i>	1
Obrtne nadaljevalne šole in njih nadzorstvo		229	Uredba učiteljskih plač na Kranjskem.	<i>J. Dimnik</i>	81
O dobavi učil.	<i>F. Stegnar</i>	231	Uredba učiteljskih plač na Kranjskem.	<i>Jelenec</i>	147
Potrebna študija o kvinkvenijah.	<i>J. Lapajne</i>	341			
Razstava izdelkov strokovnih šol v Ljubljani		259			

V. Iz učiteljskih društev.

Delovanje „Narodne šole“.	<i>F. Stegnar</i>	197	Iz radovljiškega okraja (koncert).	<i>J. Rozman</i>	363
Iz Gorice (zborovanje). —		91, 141, 281	Iz Sežane (zborovanje)		141
Iz Ihana (zborovanje).		141	Iz „slovenskega učiteljskega društva“	15, 31,	
Iz kamniškega okraja (učiteljsko društvo).	173,		44, 79, 93, 111, 127, 142, 159,	332	
	189, 317, 350		Iz vdovskega društva	97, 111, 127, 175, 207, 222,	
Iz Komna (občni zbor).	<i>A. L.</i>	173		255, 286, 302	
Iz Kopra (zborovanje).		141	Iz „Zaveze učiteljskih društev“	151, 284, 301, 316,	363
Iz kranjskega okraja (učit. društvo).	141, 158,	364	Osnova pravil vdovskega društva		130
Iz Ljubljane (zborovanje „Zaveze“).	<i>J. Furlan</i>	190, 221, 251	Osnova pravil vdovskega društva.	<i>Št. Primožič.</i>	163
			Osnova pravil vdovskega društva.	<i>F. Jeglič.</i>	200
Iz pedagogičnega društva v Krškem	43, 62, 78,		O važnosti življenjskega zavarovanja z ozirom na slovensko učiteljstvo. „Zaveza“.		370
	111, 142, 174, 255,	355	„Narodna šola“.	<i>Fr. Govekar</i>	333
Iz postojnskega okraja (učiteljsko društvo).		188	Velike Poljane. (Učiteljsko društvo).	<i>J. Zupanec</i>	383
Iz radovljiškega okraja (učiteljsko društvo).		318			

VI. Važnejši dopisi.

Iz kamniškega okraja (konferencija).	<i>F. Marolt</i>	274	Iz Ljubljane (konferencija).		252
Iz kamniškega okraja (šolske razmere).	<i>V. Burnik</i>	12, 29	Iz Ljubljane (Družba sv. Cirila in Metoda).	330,	
				349, 361	
Iz kočevskega okraja (konferencija).	<i>Ivanec</i>	205	Iz Ljubljane („Slovenca“)		140
Iz kočevskega okraja (Šolstvo).	<i>J. Zupanec</i>	91	Iz logaškega okraja (konferencija) —		279
Iz Kostanjevice (šolske razmere).	<i>L. Abram.</i>	78	Iz Logatca (šolska delarna).	<i>V. Ribnikar</i>	92, 188
Iz kranjskega okraja (konferencija).	<i>yz.</i>	249, 276	Iz novomeškega okraja (konferencija). —		300, 313
Iz krškega okraja (konferencija).	—	329	Iz Postojine (konferencija).	<i>J. Dimnik</i>	277, 382
Iz Ljubljane (Gledališka predstava).	<i>A. Ž.</i>	109	Iz Selc (novo šolsko poslojpe).	<i>M. Bregant</i>	381

	Na strani
Iz Starega trga (šolske novice). <i>G. Gašperin</i>	41
S Krasa (konferencija). <i>A. F.</i>	249
S Tolminskega (konferencija).	280
S Trate (Šolstvo). <i>Fr. Rant</i>	140, 157
Z Dobrove (konferencija). <i>M. Rant</i>	253, 273
Z Dolenjskega (kompetentovske tabele). <i>Tovariš</i>	92

	Na strani
Z Dovjega (konferencija). <i>Fr. Jegljič</i>	218
Z Dunaja (Kolonija kranjskih učiteljev). <i>Ksaverij</i>	283
Z Goriškega („Soča“) —e—	109, 126
Z goriškega Krasa („Soča“). —e—	76
Z Iga (šolske novice). <i>Fr. Trošt</i>	42

VII. Umrli tovariši.

1. Arko Ivana	285	12. Malenšek Alojzij. <i>Fr. Lunder</i>	43
2. Čuden Viktor	221	13. Milek Dragojila	280
3. Fajgelj Anton	31	14. Dr. Mrhal Ivan	254
4. Govekar Frančišek. <i>Fr. Trošt</i>	347	15. Pribil Ernestina. <i>F. K.</i>	361
5. Kaliger Janez. <i>J. Sajè</i>	206, 220	16. Putre Mihael	31
6. Kambič Peter. <i>J. Barle</i>	61	17. Trčik Janez	79
7. Kermavner Ivan	94	18. Veber Karl. <i>B.</i>	138
8. Kogoj Peter	31	19. Vencajz Ignacij. —r—	139
9. Krajnc Jožef	94	20. Vigele Ferdo	94
10. Lavrenčič Alojzij. <i>J. Dimnik</i>	299	21. Žolgar Mihael	79
11. Majcen Peter	15		

VIII. Imenovanja in osobne vesti. Na strani: 15, 30, 44, 63, 79, 93, 111, 127, 142, 159, 191, 222, 254, 285, 302, 319, 335, 351, 365, 384.

IX. Vprašanja in odgovori. Na strani: 60, 75, 76, 89, 90, 108, 125, 137, 157, 328, 380.

X. Razpisi. Na strani: 16, 32, 48, 64, 96, 112, 128, 144, 160, 176, 192, 208, 224, 255, 256, 288, 304, 320, 336, 352, 368, 384.

XI. Listnica. Na strani: 16, 32, 48, 64, 80, 96, 112, 128, 144, 160, 176, 192, 208, 256, 288, 304, 320, 384.

XII. Priloge: 1. K številki 7. Velikonočna pesem. *L. Belar*. 2. K številki 13. Zaloga Miličeve tiskarne. 3. K številki 19. a) Računski sklep „Narodne šole“. b) Risanje brez stigem *J. Bezlaj*. 4. K številki 24. Priloga založne knjigarne Kleinmayr & Bamberg v Ljubljani.

